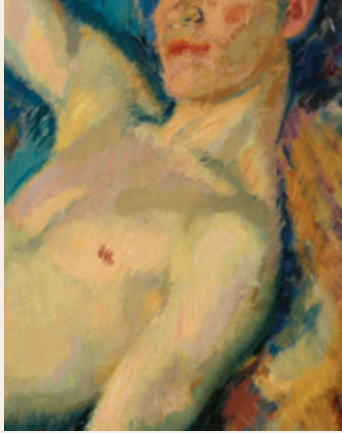

T A M M I

HOMO- ROMAANI

Rasmus Arikka

HOMO- ROMAANI

Rasmus Arikka

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

Kiitos:

Petra Maisonen, Anna Jaanisoo, Sara Pitzén, Tapani Veija,
Anni Ihlberg, Kaisa Lundán, Théo Delage, Taika Martikainen,
Milla Arikka-Uusijoki, Emmi Arikka, Roope Arikka

Teoksen kirjoittamista ovat tukeneet
Jenny ja Antti Wihurin rahasto ja Taiteen edistämiskeskus.

Sivun 7 lainauksen ovat suomentaneet
Reijo Tuomi ja Matti Salo.

© RASMUS ARIKKA JA TAMMI 2023

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ

ISBN 978-952-04-5038-0

PAINETTU EU:SSA

Magnus Enckellille

*Luulen nyt, että jos minulla olisi ollut vähänkään vihiä siitä,
että minus, jota lähdin etsimään, osoittautuisi vain siksi samaksi,
jota olin kauan paennut, olisin pysynyt kotona.*

JAMES BALDWIN: HUONE PARIISISSA

Tänään on hautajaispäivä. Ison pojan siunaustilaisuus järjestetään kappelissa keskellä kotikaupungin suurinta hautausmaata. Hänen ruumiinsa kaivetaan pyhään kirkkomaahan jonka siististi leikatun ruohon alla mätänevät myös mummi ja pappa. Siellä he kasvavat koiranputkea, äiti sanoisi.

Aamulla puin ylleni valkoisen paidan ja tumman puvun, sidoin mustan kravatin kaulaan, huonosti tosin, sillä en ole koskaan oppinut tekemään kunnollista kravattisolmua, sille on niin harvoin tarvetta. Nousin junaan ja jäin pois kotikaupungin pienellä asemalla joka on myös reitin pääteasema, lähtöruutu, jonne ei vahingossa eksy. Nyt kuusi kelloa lyö kirkontornissa yhden merkiksi, ja toisella puolella kaupunkia alkaa virsi, jonka jälkeen pappi lukee pätjän Raamattua ja ohjeistaa tilaisuuden kulun, määrätietoisuudellaan hän kunnioittaa surua. Välillä pappi vilkaisee Ison pojan äitiä, joka tuijottaa ilmeettömänä arkkua ja pöyhii punaiseksi värjättyä tukkaansa tupakan kellastamilla sormilla. Minä sen sijaan maleksin keskustan läpi ruskean joen rantaan, jossa ohitan tutut terassit ja jokilaivat. Ihmiset nököttävät liikkumattomien ravintolalaivojen kansilla ja kiskovat olutta, siideriä ja puolikuivaa valkoviiniä. Aurinkolasit silmillä ja muovinen tuoppi huulilla olen itsekin joskus haaveillut ajelehtivani

jonnekin muualle, rantalomalle Etelä-Eurooppaan tai edes viikonloppureissulle pääkaupunkiin, mutta viimeistään kolmannen juoman kohdalla olen huomannut, että laivan ankkuri makaa yhä joen pohjassa ja paksut kettingit pitävät tiukasti kiinni laiturista. Jokilaiva on tarpeeksi turvallinen paikka haaveilla, mutta sen pidemmälle kukaan ei uskalla kotikaupungista lähteä.

Kävelen vanhalle koululleni. Rakennus on harmaa laatikko jonka puutonta pihaa ympäröi vihreä metalliaita, rakennusta kutsuttiin aikoinaan vankilaksi. Kuusi vuotta tuijotin joka päivä samaa kulunutta asfalttikenttää. Tänään on lauantai eikä parkkipaikalla seiso ruotsinopettajan ruosteinen farmari tai rehtorin viininpunainen urheiluauto. Pihalla ei näy myöskään kiiltäviä skoottereita tai kaupunkiajoon suunniteltuja polkupyöriä. Viikonloppuisin oppilaat, opettajat, keittäjät ja terveydenhoitaja pysyvät kaukana rakennuksesta joka huo-kuu arjen velvollisuuksia.

Istun ulko-ovien eteen kuivuneiden purukumien laikuttamille kiviportaille. Kaivan povitaskusta askin ja sytytän röökin. Irrotan kravatin ja sullon sen housuntaskuun. Avaan paidasta kaksi ylintä nappia, imen lisää savua keuhkoihin. Vilkaisen puhelimen näyttöä ja näen kasvojen ja valkoisten kaulusten heijastuksen. Puku saa minut näyttämään aikuiselta, ainakin verrattuna siihen kolmetoistavuotiaaseen poikaan joka seisoi tällä samalla pihalla puhtaissa farkuissa ja tummansinissä t-paidassa johon hän oli käyttänyt kaikki rahansa. Uudet lempivaatteet yllään poika pälyili ympärilleen ja näki kulmiensa alta miten muut parveilivat toistensa seurassa, ja tajusi ettei kenenkään toisen paidassa hymyillyt vihreää krokotiiliä.

Ilma on aurinkoinen ja lämmin, vielä on kesä, mutta jo ensi viikolla oppilaat marssivat vankilan porteista sisään. Osa

seiskaluokkalaisista on innoissaan, osa kauhuissaan, kaikki miettivät niitä tarinoita jotka vuodesta toiseen kantautuvat ala-asteen käytäville asti. Sillä ei ole merkitystä mikä jutuista on totta, niin kauan kun oma tukka pysyy kuivana on kiihottavaa ajatella että jonkun pää on oikeasti työnnetty vessanpönttöön.

Vedän viimeiset savut sisään ja tumppaan röökin portaille jalkojeni juureen koska tiedän että vankilan pihalla ei ole tupakkapaikkaa.

*

Äiti ja isä asuvat kerrostalossa kävelymatkan päässä kaupungin keskustasta. Talo on samanlainen kuin kaikki kerrostalot kotikaupungissani, matala ja ankea, julkisivu esittelee harmaan eri sävyt kuin maalikaupan katalogi. Kun olen käymässä äidin ja isän luona, nukun sohvalla olohuoneessa, aamuisin valkoinen auringonvalo pilkistää sälekaihtimien raoista ja vastapäisellä seinällä hattupäinen gondolieeri hymyilee minulle pilkallisesti. Taulun on maalannut isän sukulainen, joku kaukainen ja kauan sitten kuollut.

Rappukäytävässä tungen pastillin suuhuni. Äiti ja isä tietävät että poltan, mutta salailen sitä silti, en kehtaa käydä röökillä vaikka heidän seurassaan kaipaen savua ja nikotiinia enemmän kuin missään muualla. En ehdi astua edes kynnyksen yli kun äiti jo tivaa millaista hautajaisissa oli. En sano mitään vaan tyydyn avaamaan kengännauhoja liioitellun rauhallisesti. Äiti pidättää hengitystään niin kauan että saan kengät jaloistani, ja kysyy uudelleen miten meni, ja minä lampsin hänen ohitse keittiöön ja avaan kaapin jossa tiedän olevan herkkuja. Otan kaapista irtokarkkikulhon ja kauhaisen

kourallisen sokeria suuhuni. Keittiön ikkunasta näkyy autotie ja iso rakennustyömaa, jossa syntyy lisää harmaita kerrostaloja.

Äiti päivittelee miten epäsiistiltä näytän, ei edes kravattia kaulassa, pitäisi vähän miettiä, äiti sanoo. Isä tulee keittiöön. Noniin, hän sanoo, en tiedä onko se kysymys vai toteamus. Kohautan harteita ja tuijotan edelleen ikkunasta ulos. Isä taputtaa minua olalle, ja tungen lisää irtokarkkeja kitaani. Äiti anelee kertomaan jotain, hän ei kestä mykkyyttä, mutta isä sanoo että jokainen suree tavallaan. Äiti napauttaa minua sormille kun ne hakeutuvat vielä kerran karkkikulhoon. Kohta on ruoka, hän sanoo ja käskee kattamaan pöydän.

Istun äitiä ja isää vastapäätä ja äiti annostelee kaikkien lautasille spagettia ja jauhelihakastiketta. Tuijotan tomaattisessa kastikkeessa lilluvia vihreitä oliiveja, jotka tekevät kastikkeesta äidin kastikkeen. Ensin hän kuullottaa pilkottua sipulia ja nautanjauhelihaa, mausteeksi kelpaavat vain suola ja mustapippuri. Sen jälkeen hän viskaa pannulle kaksi purkia tomaattimurskaa ja lorauksen vettä ja viimeistelee mössön halkaisemalla sen sekaan purkillisen paprikatäytteisiä oliiveja. Hyvää ruokahalua, isä sanoo.

Voitko nyt jotain, äiti yrittää, kerro edes oliko kaunis tilaisuus.

Imaisen limaisen spagetin huulten välistä niin että tomaattikastiketta roiskuu pöydälle ja valkoiselle paidalleni. Kuulen miten äiti vetää henkeä huomauttaakseen vahingosta mutta sulkee suunsa viime hetkellä sillä hän ei tahdo pilata mahdollisuuttaan saada tietoa Ison pojan hautajaisista. En halua sanoa mitään, minulla on vain valheita kerrottavana, mutta tiedän selviäväni tilanteesta ainoastaan sanomalla jotain. Oli ihan kaunis joo, mutisen ruoka suussa. Oliko paljon porukkaa? äiti

kysyy salamana. Mumisen vastaukseksi ja pyyhin suupieleni kukalliseen lautasliinaan. Näitkö tuttuja? äiti kysyy. Ja minä ynähdän. Isä vilkaisee äitiä sillä tavalla kuin hän aina vilkaisee kun luulee että muut eivät huomaa, silloin äiti ja isä jakavat yhteisen huolen tai ovat samaa mieltä jostain asiasta ilman että siitä täytyy neuvotella.

Äiti alkaa kerätä astioita. Minäkin nousen pöydästä ja rojahdan olohuoneen sohvalle. Isä kysyy olenko lukenut *päivän aviisin*, pudistan päätäni ja sanon etten jaksakaan lukea ennen kuin isä ehtii ehdottamaan lehden puolittamista. Haluan lähteä kotiin. Selaan juna-aikatauluja puhelimella ja ostan lipun seuraavaan junaan. Äiti syöksyy eteiseen kädet tiskivedestä märkänä ja kysyy minne olen menossa. Ajattelin että jäät yöksi, hän sanoo. Kiskon kenkiä jalkaan ja väitän että minulla on sovittua menoa seuraavaksi päiväksi. Niin harvoin käyt, äiti toteaa ja puhuu päälle kun muistutan käyväni useammin kuin muut. Niillä nyt on ne lapset, äiti sanoo. Hän ehdottaa että lainaan puhtaan paidan isältä, sillä on moukkamaista käyskennellä ympäriinsä kastike rinnoilla. Kieltäydyn ja sanon pitäväni takin kiinni. Isä ainakin heittää sut asemalle, äiti sanoo, ja ennen kuin ehdin väittää vastaan, äiti on jo komentanut isää.

Juna-aseman parkkipaikalla tuijotamme tuulilasin läpi pikuruista asemarakennusta. Radiouutiset pauhaavat taustalla, lähtöön on vielä hetki, en osaa nousta autosta vaikka meillä ei ole isän kanssa mitään puhuttavaa. Pärjäätkö sä? hän kysyy. Nyökkään, ja isä läpsäyttää minua reidelle kaksi kertaa.

Kun auton perävalot välkkyvät riittävän kaukana, sytytän röökin ja imen savua keuhkoihin.

I O S A

Miehen kasvoilla on vaaleanpunainen hehku, se heijastuu alapään peittävästä vaatekappaleesta. Miehen huulet ovat kapeat ja punaiset, aivan kuin niissä olisi huulipunaa. Hän hymyilee kainosti, poseeraa pää kallellaan satumetsän keskellä, hän on antiikin pronssiveistos. Miehen iho on sileä, karvaton ja virheetön. Hänen vartalonsa on sopusuhtainen ja kiinteä, vatsa- ja rintalihakset erottuvat selvästi, päätä koristaa vaalea laineileva hiuspehko. Miehen toinen käsi lepää vartalon vieressä, toinen hipoo otsaa. Hänen ilmeensä kutsuu luokseen, viettelee, se kehoittaa viemään vaateen lanteilta ja kuiskii korvaani salaisuuksia. Toivon että mies pyytää minut luokseen, päästää lähelleen niin että voin suudella niskaa ja kaulaa, tarttua kiinni hauiksista. Rakasta minua hetki, niin lupaan rakastaa sinua niin kuin mies voi toista miestä rakastaa. Mies katsoo minua silmiään räpäyttämättä, hänen hymynsä muistuttaa että jaamme yhteisen salaisuuden, se on meidän salaisuutemme.

Istun kalliolla meren rannassa vanhan päiväpeiton päällä ja luen Kolmea muskettisoturia, jonka olen saanut lapsena täditäni syntymäpäivälahjaksi. Kesän ensimmäisenä hellepäivänä haluan näyttää ihmiseltä joka tarttuu paksuun kirjaan ja suuntaa aurinkolasit nenällään lähimmälle rannalle lukemaan.

Viereeni tömistelee viiden pojan lauma, he ovat täysi-ikäisyyden kynnyksellä, tiivis kaveriporukka, päätellen siitä miten luontevasti he ovat lähellä toisiaan mutta säilyttävät silti etäisyyden. Poikien leiriytymiskoreografia sujuu hiljaisuudessa, he ovat tulleet uimaan, eikä silloin tarvita ylimääräisiä sanoja. Kolmella heistä on mukana uimasortsit jotka he vaihtavat rantakalliolla pyyhe lanteilla. Neljäs pukee päälleen vanhat urheilusortsit joiden vasemmassa lahkeessa on haalistunut numero yhdeksän, muisto ajalta jolloin hän haaveili jalkapallotähteydestä Espanjassa. Viides polttaa röökiä, hänellä ei ole uimasortseja, mutta se ei ole ongelma, hän riisuutuu ja menee uimaan mustissa Calvin Klein -boksereissa. Vesi on vielä kylmää, mutta silti pojat pulikoivat, yksi heittää vitsein, ja muut nauravat, kaikki nousevat vedestä rantahiekalle tismalleen samaan aikaan ilman minkäänlaista neuvottelua.

Bokseripojalla ei ole pyyhettä, ja hän kysyy voiko joku lainata omaansa. Jalkapallotähti nyökkää, kuivaa nopeasti

itsensä ja ojentaa kostean pyyhkeen bokseripojalle. Pyyhkeen lainaaminen on poikien välisen ystävyuden huipentuma, mutta he eivät tee siitä numeroa. Kaverukset kuivaavat itsensä samaan pyyhkeeseen, heitä ei häiritse se että pyyhe on juuri koskettanut toisen ihoa kaikkialta, sehän on pelkkä pyyhe.

Jalkapallotähti vilkaisee suuntaani ja käännän katseeni nopeasti mikä tietenkin paljastaa minut. Syyllisyys kuumottaa poskilla, nostan kirjan korkealle kasvojeni eteen, toivon että luonnoton lukuasento pelastaa minut.

Kirjaston risteyksessä on sattunut liikenneonnettomuus. Paikalla on kaksi ambulanssia, kolme poliisiautoa ja yksi paloauto, mutta yksikään sireeni ei ulvo, ajoneuvojen sinisenä välkkyvät valot korostavat hiljaisuutta. Tyhjä ja sammunut ratikka näyttää valtavan suurelta tienristeyksessä, sen etupuskuri on irronnut. Ratikan edessä poikittain kiskojen päällä könöttää rityssä pieni henkilöauto, jonka tuulilasissa kiemurtelee pitkiä halkeamia. Kuskinpuoleinen sivuikkuna on hajonnut kokonaan, auto näyttää lavasteelta, koko onnettomuuspaikka muistuttaa teatterilavastusta. Muutama utelias seurailee tapahtumaa etäältä, joku kuvaa videota puhelimellaan, mutta suurin osa kävelee onnettomuuspaikan ohi vilkaisematta, aivan kuin he yrittäisivät tietoisesti olla katsomatta. Ymmärrän heitä hyvin ja olen helpottunut etten ollut paikalla ensimmäisenä, sillä en olisi pystynyt pysymään rauhallisena ja soittamaan hätänumeroon vaan luultavasti olisin juossut kotiin ja lukenut seuraavana päivänä lehdestä että pääkaupungin keskustan suuronnettomuudessa tuli monta turhaa kuolonuhria koska kukaan ei pysähtynyt auttamaan.

Vilkaisen kaljupäistä poliisia joka ohjailee liikennettä. Hän viittilöi autoja ja pyöräilijöitä ohittamaan onnettomuuspaikan. Poliisi näyttää hyvältä sinisessä uniformussa ja

mustissa maihareissa, asu tekee hänestä ryhdikkään ja luotettavan oloisen. Hänen toimintansa näyttää varmalta, hän on oikeissa töissä, vaikka tuskin on minua juuri yhtään vanhempi.

Puhelin tärisee taskussa. Vastaan ja Anna kysyy onko kaikki hyvin. Vakuutan että kaikki on erinomaisesti. Kuu-
lostat niin pelästyneeltä, Anna sanoo ja nauraa. Hän pyytää minut lenkkiseurakseen, olen hetken hiljaa, ja Anna lisää ettei tarvitse jos ei huvita. Ei minua huvitakaan mutta ärsyynyn siitä että hän olettaa ettei minua huvita. Sanon että nähdään tunnin päästä.

Jatkan kotimatkaa ja yritän karistaa mielestä poliisin voimakkaat käsiliikkeet. Puhelin tärisee jälleen. Äiti soittaa ja kertoo että törmäsi juuri vanhaan naapuriimme joka on nykyään *hyvin* lihava. Liikuthan sinä? äiti kysyy. Hän selittää että minun iässäni ei pidä päästää kuntoaan rapistumaan koska myöhemmin tilannetta on vaikea korjata. Äiti näkee työssään monia *hyvin* surullisia tapauksia eli lihavia miehiä jotka uskovat olevansa yhtä hyvässä kunnossa kuin kolmekymmentä vuotta sitten armeijassa vaikka eivät ole vuosiin liikkuneet lainkaan. Heihei sitten, lähden kauppaan, *pyörällä*, äiti sanoo ja lopettaa puhelun.

Naputtelen Annalle viestin etten jaksa lähteä lenkille. Anna kysyy miten vitussa mieleni voi muuttua viidessä minuutissa. Jään seisomaan punaisiin valoihin ja kirjoitan hänelle että nähdään pian. Ihme jakobinpainia, Anna kommentoi, ja minun tekee mieli huomauttaa että Jaakob kirjoitetaan kahdella aalla.

Anna on tavannut ihanan pojan josta pitää paljon. Tunne on molemminpuolinen. Olen iloinen hänen puolestaan, mutta Anna kieltää onnittelemasta sillä se pahentaa asiaa. En ymmärrä miksi, ja Anna selittää että ajatus sitoutumisesta ahdistaa. Hän ei halua tapailla muita eikä halua että ihana poika tapaa muita mutta sitoutuminen parisuhteeseen ihanan pojan kanssa tuntuu liian lopulliselta, vähän kuin pakkoavioliitolta. Muistutan että alttarille ei tarvitse kävellä heti vaikka tapailisikin vain yhtä poikaa ja sitä paitsi on helppoa ja käytännöllistä viettää aikaa yhden ja saman ihmisen kanssa. Anna pelkää tekevänsä väärän valinnan. Mitä jos ihana poika alkaa kyllästyttää? Sanon Annalle että hän keksii ongelmia joita ei ole olemassa.

Juoksemme hetken hiljaa, väistelemme muita lenkkeilijöitä, kunnes Anna sanoo että olen oikeassa, jolloin olen vähällä paljastaa että hänen asemassaan ongelmoisin samalla tavalla. En kuitenkaan sano sitä sillä haluan että Anna unohtaa epäilyksensä. Mietin täydellistä poikaystäväkonseptia jossa ollaan yhdessä mutta ei tarvitse raportoida tekemisistään tai tulemisistaan, paitsi välillä koska on tärkeää että poikaystävää kiinnostaa mitä toinen tekee, mutta hän ei kuitenkaan loukkaannu siitä jos joskus jättää vastaamatta uteluihin.

Anna kysyy missä olen. Hän on kertonut lisää ihanasta pojasta mutta en ole kuunnellut lainkaan. Pyydän anteeksi ja sanon olevani kateellinen siitä että hänellä on jotain jonkun kanssa. Anna osaa käydä treffeillä ja harrastaa mutkattomia yhdenillanjuttuja.

Mites se sirkuspoika? Anna kysyy. Kerron että sirkuspoika lähti maailmankiertueelle yli puoli vuotta sitten. Ehdotan että kävelemme hetken mutta Anna ei suostu koska ei ole lenkkeillyt vielä kertaakaan tällä viikolla joten jatkamme hölkkäämistä. Kotitaloni edessä Anna kysyy onko kaikki hyvin. Sanon että kaikki on erinomaisesti. Heitämme heipat ja kapuan portaat neljänteen kerrokseen. Potkaisen hikiset lenkkarit jalasta ja istun eteisen harmaalle ovimatolle. Kurkkua kuivaa mutta en jaksa ottaa muutamaa askelta saadakseni hanasta kylmää vettä.

”Selaan kuvia paidattomista pojista
jotka tuijottavat minua vakavin silmin
ja pää kallellaan, suu varovaisesti raollaan.
Vaikka pojat poseeraavat, he ovat aitoja,
oikeita ihmisiä, lihaksia ja pulleita verisuonia,
ja minä haluan heistä jokaista.”

Homoromaani on kaunistelematon kuvaus rakkauden
etsimisestä ja halusta sekä väkivallasta ja häpeästä,
joka estää päästämästä toista ihmistä lähelle.

	 9 789520 450380
www.tammi.fi	84.2 ISBN 978-952-04-5038-0

Päälyys: Markko Taina

Päälyksen maalaus (osa): Magnus Enckell, *Herävä fauni*, 1914, Ateneum